

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

**Sbor národní bezpečnosti – stanice Zahořany
(1939) 1945–1949**

Inventář

EL NAD č.: 1975
AP č.: 527

Mgr. Radka Kinkorová

Horšovský Týn 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu.....	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu.....	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky.....	5
Seznam použitých pramenů a literatury.....	6

Příloha

Seznam použitých zkratk	7
-------------------------------	---

Inventární seznam.....	8
-------------------------------	----------

I. Vývoj původce archiválií

Původce archiválií:

Sbor národní bezpečnosti – stanice Zahořany, nejnižší článek organizace SNB, existence 1945– 29. dubna 1949, sídlo nezjištěno.

Četnická stanice Zahořany, existence 1923–1945, sídlo nezjištěno.

Již před koncem války doporučil ministr vnitra Košické vlády ve svém návrhu ze 17. dubna 1945 zrušení četnictva. K tomu došlo v souvislosti s výnosem ministerstva vnitra z 30. června 1945,¹ jenž ustanovil vznik SNB jako jednotného vojensky organizovaného strážného sboru, který měl plnit v pozměněné formě úkoly a funkce dříve zastávané četnictvem. Až do vydání zákona č. 149/1947 Sb., o národní bezpečnosti, sbor pro výkon své služby prozatím používal předpisů platných před 30. zářím 1938, pokud neodporovaly výnosu ministra vnitra a programovým zásadám vlády. Nový zákon rušil platnost zákona č. 229/1920 Sb., o četnictvu. Do Sboru národní bezpečnosti byli po prověření zařazeni příslušníci dosavadních bezpečnostních uniformovaných sborů, tj. četnictva, státní policie a obecní výkonné policie, a vybraní příslušníci partyzánských a revolučních jednotek, osoby navrávší se z koncentračních a internačních táborů apod. SNB převzal strukturu četnictva a rovněž plynule pokračoval v dosavadní činnosti, jež spočívala v udržování veřejné bezpečnosti. SNB byl vytvořen jako výkonný orgán správy národní bezpečnosti, kterou zajišťovaly okresní a zemské národní výbory.

Po skončení druhé světové války byla v Zahořanech obnovena četnická stanice a záhy přetvořena na stanici SNB s obvodem, který tvořily obce a osady: Božkovy, Sedlice, Hradiště, Hříchovice, Stanětice, Zahořany. Po zrušení stanice Milavče 31. května 1945 (resp. přesunutí stanice zpět do Blížejova) přešla do obvodu stanice v Zahořanech ještě obec Radonice. Zpočátku zaměstnávaly tři příslušníky stanice v čele s velitelem Františkem Ševčíkem specifické činnosti vyplývající z poválečné situace. Bezprostředně po osvobození bylo třeba přednostně zabezpečit pořádek a klid. Nové úkoly čekaly stanici v oblasti vyšetřování členů nacistických organizací a šetření činnosti těchto osob v době nesvobody.

Charakter činnosti SNB určoval zákon z 11. června 1947 č. 149/1947 Sb., o národní bezpečnosti, doplněný vládním nařízením z 19. prosince 1947 č. 229/1947 Sb., jímž se vymezují úkoly národní bezpečnosti. Nadále zůstalo základním posláním sboru chránit veřejnou bezpečnost, bdít nad veřejným pořádkem a veřejnou mravností. Národní bezpečnost měla především chránit ústavní zřízení, převzala rovněž záležitosti, pro něž byly dříve zřízeny státní policejní úřady, ale také střežení státních hranic, které bylo vyhrazeno strážci obrany státu. Do oboru činnosti národní bezpečnosti spadaly i policejní věci požární, záležitosti silniční, železniční a letecké dopravy, evidence obyvatelstva, zejména hlášení pobytu, cestovní pasy, boj proti zločinnosti a sociální nepřizpůsobivosti, ochrana úrody, policejní uzavírací hodiny, ztráty a nálezy aj. Vládnímu nařízení č. 229/1947 Sb. předcházelo téhož dne vydané vládní nařízení č. 228/1947 Sb., o přísaze členů Sboru národní bezpečnosti.

Po faktickém ustavení SNB fungovalo v každém okrese okresní velitelství SNB a několik jemu podřízených velitelství stanic. Okresní velitelství SNB byla podřízena oblastnímu velitelství SNB, jež vzniklo na místě dosavadního velitelství četnického oddělení (říjen 1945). Další instance představovala zemská velitelství SNB a ministerstvo vnitra. Správními úřady národní bezpečnosti se staly opět národní výbory (kromě místních). SNB podléhal vojenským trestním zákonům a soudům a platil pro něj vojenský řád, disciplinární předpisy však pro něj stanovovalo ministerstvo vnitra. Stanice SNB Zahořany byla (spolu se stanicemi Babylon, Domažlice, Česká Kubice, Draženov, Kdyně, Klenčí pod Čerchovem,

---

¹ Směrnice MV č. 3700-26/6-45-V/4 z 30. června 1945 o organizaci Sboru národní bezpečnosti.

Koloveč, Kout na Šumavě, Loučim, Mrákov, Nemanice, Pocinovice, Úsilov a Všeruby) začleněna do obvodu Okresního velitelství SNB v Domažlicích a Oblastního velitelství SNB Klatovy (od 1. října 1948 Oblastní velitelství v Plzni).

Rozkazem Krajského velitelství Národní bezpečnosti Plzeň č. 231/03-6 z 19. dubna 1949 a následně rozkazem Okresního velitelství Národní bezpečnosti Domažlice čj. 231/03-6 z 28. dubna 1949 bylo zrušeno velitelství stanice SNB Zahořany.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archiválie pocházející z činnosti stanice SNB v Zahořanech byly do Státního okresního archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně delimitovány z archivního souboru Fondu Veřejné bezpečnosti z bývalého kraje Plzeň (EL NAD 10133), jenž byl dosud v péči I. oddělení SOA v Plzni, a to protokolem o přemístění (delimitaci) archiválií ze dne 25. října 2016 čj. SOAP/010-0839/2016. Podle přílohy k tomuto protokolu oblastní archiv delimitoval jednu úřední knihu, 17 podacích protokolů a 6 indexů pocházejících z činnosti četnické stanice Zahořany. Při vymezování jednotlivých archivních fondů v SOkA Domažlice byly tyto archiválie zařazeny jednak do archivního fondu Četnická stanice Zahořany a jednak do archivního fondu Sbor národní bezpečnosti – stanice Zahořany. Archiválie označené v předávacím protokolu jako indexy byly definovány jako repertáře. Toto rozčlenění delimitovaného materiálu proběhlo až v roce 2017, proto je přírůstek archivního fondu Sbor národní bezpečnosti – stanice Zahořany evidován pod číslem 84/2017 a uvádí 9 podacích protokolů a tři repertáře.

Státní oblastní archiv v Plzni převzal archiválie k uložení do archivního souboru Fondu Veřejné bezpečnosti z bývalého kraje Plzeň ve dvou přejímkách, a sice 11. března 1960, č. přírůstku 17-20/1960, a 7. října 1961, č. přírůstku 7-42/1961.

Z písemností vzniklých z činnosti stanice SNB Zahořany se dochovaly jen registraturní pomůcky. Ostatní dokumenty byly buď zničeny, nebo ztraceny. V podacích protokolech je zaznamenána zmínka, že už při skartaci prováděné 12. února 1960 spisy nebyly nalezeny.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Sbor národní bezpečnosti – stanice Zahořany obsahuje archiválie pocházející z let (1939) 1945–1949.

Dvě registraturní pomůcky (inv. č. 6 a 11) byly vedeny již v období před vznikem stanice SNB, proto je začátek časového období uveden v kulaté závorce.

Archivní fond tvoří registraturní pomůcky, které jsou rozděleny na tajné podací protokoly, důvěrné podací protokoly a obyčejné podací protokoly. Podací protokoly jsou v jednotlivých řadách seřazeny chronologicky a po nejmladším podacím protokolu obyčejným následují repertáře.

Po formální stránce je inventář zpracován podle metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek čj. SOAP/006–0767/2010 a jeho dodatku čj. SOAP/006–1300/2014 a dále podle metodického návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby ministerstva vnitra čj. MV–46913/AS–1/AS–2013.

Během pořádání nebyly vyřazeny žádné archiválie. Z pohledu úplnosti zachování archiválií je archivní fond označen jako torzovitý. Jazykem archiválií je čeština a němčina.² Archiválie jsou fyzicky poškozené (chybějící desky inv. č. 5, 6 a 7, potrhané desky inv. č. 4,

---

² Němčina musela být užívána od roku 1942 v souvislosti s reorganizací protektorátního četnictva.

část podacích protokolů obyčejných má uvolněný hřbet, nejvíce inv. č. 8 a 10, stopy poškození plísňemi inv. č. 11 a 12).

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

V archivním fondu Sbor národní bezpečnosti – stanice Zahořany se dochovaly pouze registraturní pomůcky, jejichž výpovědní hodnota je limitována účelem, který jako takové plnily. Přesto však přibližují agendu, jíž stanice SNB v daném období vykonávala.

Pro hlubší poznání činnosti a působení stanice SNB je ovšem bezpodmínečně nutné prostudovat i další archivní materiál. Z archiválií uložených ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně lze doporučit zejména archivní fond Okresní národní výbor Domažlice.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Sbor národní bezpečnosti – stanice Zahořany uspořádala a archivní pomůcku zpracovala Mgr. Radka Kinkorová.

V Horšovském Týně dne 2. října 2019

Mgr. Radka Kinkorová

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Okresní národní výbor Domažlice* (EL NAD 73).

Literatura

JANÁK, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

KVAPILOVÁ, Iva. Přehled organizačního vývoje Sboru národní bezpečnosti v letech 1945–1950 se zaměřením na veřejně bezpečnostní (resp. pořádkovou a kriminální) složku. *Sborník AMV 1/2003*, s. 68–90.

KVAPILOVÁ, Iva. Organizační vývoj SNB v 50. letech se zaměřením na jeho veřejně bezpečnostní složku. *Sborník AMV 2/2004*, s. 9–69.

MACEK, Pavel – UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. : Československo (1945–1989)*. Praha : Police history, 2011.

Příloha: Seznam použitých zkratk

AMV	Archiv Ministerstva vnitra
AP	archivní pomůcka
AS	archivní správa
čj.	číslo jednací
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn.	evidenční jednotka
inv. č.	inventární číslo
MV	ministerstvo vnitra
NB	Národní bezpečnost
ppr	podací protokol
rep	repertář
Sb.	Sbírka zákonů
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOkA	státní okresní archiv
VB	Veřejná bezpečnost

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

I. Spisový materiál

A. Registraturní pomůcky

Podací protokoly tajné

1	Podací protokol tajný 16. 8. 1945–18. 2. 1948, čj. 1/45–30/48	1945–1948	ppr 1
2	Podací protokol tajný 26. 2. 1948–29. 4. 1949, čj. 31/48–42/49	1948–1949	ppr 2
3	Repertář k podacímu protokolu tajnému	1945–1948	rep 1

Podací protokoly důvěrné

4	Podací protokol důvěrný 30. 9. 1945–20. 9. 1946, čj. 71/45–250/46	1945–1946	ppr 3
5	Podací protokol důvěrný 22. 9. 1946–22. 4. 1949, čj. 251/46–56/49	1946–1949	ppr 4

Podací protokoly obyčejné

6	Podací protokol obyčejný 25. 3. 1944–29. 9. 1945, čj. 261/44–700/45	(1944) 1945	ppr 5
7	Podací protokol obyčejný 30. 9. 1945–13. 9. 1946, čj. 701/45–1470/46	1945–1946	ppr 6
8	Podací protokol obyčejný 13. 9. 1946–19. 10. 1947, čj. 1471/46–1470/47	1946–1947	ppr 7
9	Podací protokol obyčejný 19. 10. 1947–11. 10. 1948, čj. 1471/47–1750/48	1947–1948	ppr 8
10	Podací protokol obyčejný 12. 10. 1948–3. 6. 1949, čj. 1751/48–693/49	1948–1949	ppr 9
11	Repertář k podacímu protokolu obyčejnému	(1939) 1945–1946	rep 2
12	Repertář k podacímu protokolu obyčejnému	1947–1948	rep 3

Název archivní pomůcky:	Sbor národní bezpečnosti – stanice Zahořany
Značka archivního fondu:	SNB Zahořany
Časové rozmezí:	(1939) 1945–1949
Počet evidenčních jednotek:	12 (9 podacích protokolů, 3 repertáře)
Počet inventárních jednotek:	12
Rozsah v bm:	0,28
Stav ke dni:	2. 10. 2019
Zpracovatel archivního fondu:	Mgr. Radka Kinkorová
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Radka Kinkorová
Počet stran:	10
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová dne 2. 10. 2019 čj. SOAP/10-560/2019